

Knjiga proroka Danijela - sto osamdeset i pet

Utjelovljeno božanstvo: Petrovo duboko ispovijedanje i njegove implikacije

Jeff Pippenger

2024-04-15

Kad je Petar iznio svoj odgovor na Kristovo pitanje o tome za koga učenici govore da je Krist, ustvrdio je da je Isus Pomazanik, Krist, Mesija. Također je rekao da je On Sin Božji.

A kad Isus dođe u krajeve Cezareje Filipove, upita svoje učenike govoreći: Što govore ljudi, tko sam ja, Sin Čovječji? A oni rekoše: Jedni govore da si Ivan Krstitelj; drugi Ilija; a treći Jeremija ili jedan od proroka. Reče im: A vi, što vi kažete, tko sam ja? Odgovori Šimun Petar i reče: Ti si Krist, Sin Boga živoga. A Isus odgovori i reče mu: Blago tebi, Šimune Barjona, jer ti to ne objaviše tijelo i krv, nego Otac moj koji je na nebesima. A i ja tebi kažem: ti si Petar, i na toj stijeni sagrađit ću Crkvu svoju, i vrata paklena neće je nadvladati. I dat ću ti ključeve kraljevstva nebeskoga: i što god svezesh na zemlji, bit će svezano na nebesima; i što god razriješiš na zemlji, bit će razriješeno na nebesima. Matej 16,13–19.

Po Duhu Svetome Petar je iznio bitnu istinu koju sto četrdeset i četiri tisuće trebaju razumjeti. Učinio je to u Paniju, to jest u Cezareji Filipovoj. Panij je najsvetije hramsko mjesto u štovanju zmaja, jer Grčka predstavlja svijet, a svijet je u posljednjim danima Ujedinjeni narodi, koji su zemaljski predstavnik zmaja. „Vrata paklena“ naziv su za Panov hram, grčkoga boga-jarca. Hram je bio sagrađen pred špiljom u kojoj se nalazio izvor Panija. Izvor Panija napajao je rijeku Jordan, koja je simbol Krista.

Ime „Jordan“ znači „onaj koji silazi“, a svoj tok započinje u planinskom području sjevernoga Izraela, crpeći svoj glavni izvor iz vrela na gori Hermonu, najvišem vrhu u lancu Hermona, gdje se nalazi izvor nazvan „vrata pakla“. Hermon znači „svet“, a „Jordan“ znači „silaziti“. Rijeka Jordan teče iz visočja gore Hermona i spušta se kroz jordansku rasjednu dolinu, naposljetku dosežući Mrtvo more, koje je najniža točka na Zemljinoj površini.

Vode koje napajaju rijeku Jordan, koje izvire u Panovu hramu i koje naposljetku stižu do najniže točke na zemlji, predstavljaju silazak koji je Sin Božji učinio kada je napustio najvišu svetu goru da bi sišao do najnižega „mrtvog mora“ ovoga svijeta. Kristov silazak s neba do smrti na križu također predstavlja to da je na sebe uzeo tijelo paloga čovjeka, jer je njegovo putovanje od neba do križa bilo napajano vodama koje su izvirale iz „vrata pakla“.

Mrtvo more nije samo najniže mjesto na zemlji, nego su to i najslanije vode na zemlji, devet puta slanije od oceana. Kristova smrt na križu, predložena Mrtvim morem, mjesto je gdje je On potvrdio svoj savez s mnogima.

I svaku žrtvu od svoga jestivoga prinosa posoli solju; i ne dopusti da na tvom jestivom prinosu nedostaje sol saveza Boga tvogega: sa svim svojim prinosima prinesi sol. Levitski zakonik 2,3.

Na putu od izvora na gori Hermonu, rijeka Jordan prolazi kroz Galilejsko more, koje je također poznato kao Tiberijadsko jezero i jezero Kineret. Galileja znači „šarka” ili „prekretnica”. Tiberije je ime rimskog vladara koji je slijedio Augusta Cezara, a zbog oblika jezera ono se naziva Kineret, što znači „harfa” ili „lira”. Prekretnica za čovječanstvo bila je kada je vladao car Tiberije i Isus bio raspet, a svaka je harfa na nebu utihnula. Zemljopisno svjedočanstvo rijeke Jordan u vezi s „vratima pakla”, što je hram grčkoga boga Pana, govori o svjedočanstvu koje je Petar proglasio nadahnućem Duha Svetoga.

Utjelovljenje Krista bilo je sjedinjenje božanstva i čovještva koje se zbilo kada je božanski Sin Božji uzeo na sebe ljudsko tijelo, sjedinivši tako božanstvo s čovještvom, kao što to predočuju vode iz Panova izvora koje napajaju rijeku Jordan. Ono što je napajalo Panov izvor bili su rosa, kiša i snijeg koji su padali na goru Hermon, pri čemu Hermon predstavlja „svetu” goru, koja je gornji Jeruzalem.

Hodočasnička pjesma. Davidova. Gle, kako je dobro i kako je milo da braća prebivaju zajedno u jedinstvu! Kao dragocjeno ulje na glavi što teče niz bradu, po bradi Aronovoj, što se spušta na skute njegovih haljina; kao rosa Hermona, kao rosa što silazi na gore sionske: jer ondje je Gospod zapovjedio blagoslov, život do vijeka. Psalmi 133:1–3.

„Dragocjena pomast” koja se slijevala niz Aronovu bradu bilo je ulje koje se upotrebljavalo kada su on i njegovi sinovi bili pomazani za Božje svećenike.

I uzet ćeš krvi koja je na žrtveniku i ulja za pomazanje, te njime poškopiti Arona i njegove haljine, i njegove sinove, i haljine njegovih sinova s njim; i on će biti posvećen, i njegove haljine, i njegovi sinovi, i haljine njegovih sinova s njim. Izlazak 29,21.

Petar je izrazio ispovijed svih učenika, a time je izrazio i ispovijed sto četrdeset i četiri tisuće, koji trebaju biti pomazani kao ujedinjeno svećenstvo uzdignuto kao stijeg. „Ulje” kojim je Aron bio pomazan, bilo je također kao rosa gore Hermona i kao rosa gora Siona. „Ulje” i „rosa” jesu poruka koja predstavlja pomazanje Duhom Svetim.

Čujte, o nebesa, i govorit ću; i poslušaj, o zemljo, riječi usta mojih. Nauk moj neka kaplje kao kiša, govor moj neka se spušta kao rosa, kao sitna kiša po nježnoj travi i kao pljuskovi po zelenilu; jer objavit ću ime Gospodnje: pripišite veličinu Bogu našem. Ponovljeni zakon 32:1–3.

„Rosa” je „nauk” koji pada na gore Siona, i ona je „ulje” pomazanja koje ujedinjuje sto četrdeset i četiri tisuće, koji su Božji svećenici u posljednje dane. Nauk kaplje kao kiša i destilira se kao rosa zato što je „objavljen”. Objavljen je zato da nebesa i zemlja prignu uho i čuju riječi Njegovih usta, po ujedinjenom svećenstvu koje je stijeg što proglašava poruke Ponoćnog pokliča i Silnog pokliča.

Kako su ljupke po gorama noge onoga koji donosi radosne vijesti, koji oglašava mir; koji donosi radosne vijesti o dobru, koji oglašava spasenje; koji govori Sionu: Tvoj Bog kraljuje! Tvoji će stražari podići glas; složno će zapjevati, jer će gledati licem k licu kad Gospod vrati Sion. Provalite u radost, pjevajte zajedno, vi razvaline jeruzalemske: jer je Gospod utješio svoj narod, otkupio je Jeruzalem. Gospod je ogolio svoju svetu mišicu pred očima svih naroda; i svi

krajevi zemlje vidjet će spasenje Boga našega. Izaija 52:7–10.

Stražari posljednjih dana, predstavljeni Petrom, navješćuju spasenje i mir, i bit će ujedinjeni, jer će gledati oči u oči. To se događa kada „Gospodin opet dovede Sion”. Hebrejska riječ prevedena kao „opet dovede” znači „preokrenuti”. Kada Gospodin preokrene Sion, to znači da je Sion bio u sužanjstvu, kako je prikazano raspršenjem, a to se preokreće kada sužanjstvo prestane.

Jer ovako govori Gospodin: Kad se navrši sedamdeset godina u Babilonu, pohodit ću vas i ispuniti svoju dobru riječ prema vama, vraćajući vas na ovo mjesto. Jer ja znam naume koje imam s vama, govori Gospodin, naume mira, a ne zla, da vam dam budućnost i nadu. Tada ćete me zazivati, i poći ćete te mi se moliti, i ja ću vas uslišiti. I tražit ćete me i naći ćete me, ako me budete tražili svim svojim srcem. I dat ću da me nađete, govori Gospodin; i vratit ću vaše sužanjstvo, i sabrat ću vas iz svih naroda i iz svih mjesta kamo sam vas raspršio, govori Gospodin; i vratit ću vas na mjesto odakle sam dao da budete odvedeni u sužanjstvo. Jeremija 29:10–14.

Svi proroci govore o posljednjim danima, a u posljednjim danima Njegov se narod nalazi u sužanjstvu koje treba biti okončano, kako bi se ispunilo svjedočanstvo proroštva.

Riječ koja dođe Jeremiji od Gospoda govoreći: Ovako govori Gospod, Bog Izraelov: Napiši sebi u knjigu sve riječi koje ti govorih. Jer evo, dolaze dani, govori Gospod, kad ću vratiti sužanjstvo svojega naroda Izraela i Jude, govori Gospod; i učinit ću da se vrate u zemlju koju dadoh njihovim ocima, i zaposjest će je. Jeremija 30:1–3.

Nakon tri i pol dana spavanja, kao što je Lazar spavao četiri dana, a Daniel tugovao dvadeset i jedan dan, Mihael uskrsava dva svjedoka, koji su Njegov narod posljednjih dana, i dovodi ih u jedinstvo te ih također pomazuje porukom koja se objavljuje diljem svijeta. Ta je poruka „rosa“ gore Hermona (svete gore), koja hrani Panov izvor, a koji potom napaja rijeku Jordan. Pomazanje koje se ostvaruje tom porukom predstavlja pomazanje Isusa, koje je označilo trenutak kada je postao Krist, što je Petar prepoznao.

Kad je Petar prepoznao Krista kao Sina Božjega, predstavio je Krista i kao Sina Božjega i kao Sina čovječjega, kao što to predočuju vode „vrata paklenih” koje napajaju rijeku Jordan. Petrovo je ispovijedanje nastalo nadahnućem Duha Svetoga, i upravo je ta istina — da je Isus Krist, Pomazanik, te da je On i Bog i čovjek — od strane Isusa označena kao istina koja će biti u središtu boja protiv Božjega naroda posljednjih dana, kojemu je Krist obećao pobjedu, jer „vrata paklena” neće nadvladati tu istinu.

Istina je da je 11. rujna 2001., upravo kao što je Isus bio pomazan pri svojem krštenju, započelo pečačenje sto četrdeset i četiri tisuće, te da će u toj povijesti nastupiti razočaranje koje će usmrтитi Njegov narod posljednjih dana, sve dok ih On ne uskrsne i ne preokrene njihovo sužanjstvo. Proces uskrsnuća uključuje ujedinjavanje Njegova naroda u moćnu vojsku koja se podiže kao stijeg. Djelo uskrsavanja, pročišćavanja, ujedinjavanja i uzdizanja, nakon smrti na ulicama, prikazano je u desetom do petnaestom retku jedanaestog poglavlja Daniela, kao i u drugim biblijskim odlomcima. No u trinaestom do petnaestom retku Krist je svoje učenike ponovno doveo u Cezareju Filipovu, u Panij, i ondje se pečat Božji utiskuje za vječnost.

Tek kada shvatimo dubinu ovih činjenica, možemo prepoznati otkrivenja istine sadržana u svjedočanstvu Cezareje Filipove. U osamnaestom retku šesnaestog poglavlja Mateja, ime Šimuna Barjone mijenja se u Petar, što simbolizira sto četrdeset i četiri tisuće, kao što je prethodno zabilježeno u nedavnom članku. Matematičko otkrivenje uspostavljeno u tome retku uzvisuje Isusa kao Divnoga Brojača, jer se Petar ne može razumjeti samo kao prikaz sto četrdeset i četiri tisuće, nego je i Matej 16:18 matematički simbol „phi”.

Prije nego što se pozabavimo matematikom povezanom s „phi“, valja napomenuti da je „phi“ dio riječi „Philippi“, drugoga od dvaju naziva grada Paniuma. Osamnaesti redak utvrđuje da je Isus govorio Petru na hebrejskom, što je bilo zapisano na grčkome, a kasnije prevedeno na engleski. Ta tri koraka ukazuju na Kristovu vlast nad Njegovom Riječju. Kada se ta riječ razmatra u sklopu matematičkoga sustava množenja brojčanih položaja, pokazuje se da ime Petar odgovara broju sto četrdeset i četiri tisuće, čime se naglašava Isus kao Čudesni Brojitelj. U istome retku, gdje Isus proglašava da će sagrađiti svoju crkvu, Čudesni Brojitelj upravljao je procesom prevođenja kako bi osigurao da istina predstavljena u osamnaestom retku šesnaestoga poglavlja predstavlja matematički simbol „phi“.

A i ja tebi kažem: ti si Petar, i na toj stijeni sagrađit ću Crkvu svoju; i vrata paklena neće je nadvladati. Matej 16,18.

Njegova Crkva nije jednostavno sagrađena na nauku da je Isus Krist i da je On Sin Božji, nego i na činjenici da je On Riječ te da je Riječ stvorila i upravlja svime, uključujući matematiku, gramatiku i djela ljudi.

U kojemu smo također zadobili baštinu, budući da smo predodređeni po naumu Onoga koji sve čini po odluci svoje volje. Efežanima 1,11.

Phi, često prikazan grčkim slovom ϕ (phi), matematička je konstanta približno jednaka 1,618033988749895. Taj je broj poznat kao zlatni rez ili božanski omjer. To je „iracionalan broj“, što znači da se ne može izraziti kao jednostavan razlomak, a njegov se decimalni zapis nastavlja beskonačno bez ponavljanja.

Zlatni rez ima mnoga izvanredna svojstva i pojavljuje se u različitim kontekstima u matematici, umjetnosti, arhitekturi, prirodi i drugim područjima. Često se nalazi u geometrijskim oblicima, kao što su pravokutnici, peterokuti i dodekaedri, gdje je omjer dulje stranice prema kraćoj stranici jednak phi.

U umjetnosti i arhitekturi vjeruje se da zlatni rez stvara estetski ugodne proporcije. Umjetnici i arhitekti kroz povijest, od drevnih civilizacija preko renesanse pa nadalje, služili su se njime pri oblikovanju kompozicija, građevina i umjetničkih djela. U matematici se zlatni rez pojavljuje u različitim matematičkim jednadžbama i nizovima, uključujući Fibonaccijev niz, u kojemu je svaki član zbroj dvaju prethodnih članova. Kako članovi Fibonaccijeva niza rastu, omjer uzastopnih članova približava se broju phi.

U retku 16:18 nalazimo matematički phi (1.618...). Isus, Bog „koji sve čini po odluci svoje volje“, odredio je staviti svoj potpis kao Palmoni, Čudesni Broj, ili Brojitelj tajni, u proročku geografiju

koja označuje bojište njegove crkve protiv vrata paklenih u posljednjim danima. Na tome proročkom bojištu, svojom vlašću nad brojevima, predstavio je sto četrdeset i četiri tisuće s „Petrom“, kojemu je ime promijenjeno iz „Šimun“, onoga koji čuje poruku goluba, u „Petar“, označivši tako sto četrdeset i četiri tisuće kao svoj narod saveza posljednjih dana.

„Stijena“ na kojoj je On izabrao sagraditi svoju crkvu jest temeljna stijena, temelj i glavni ugaoni kamen „sedam vremena“ iz Levitskog zakonika dvadeset i šest, jer nema pravoga temelja koji nije Krist. Od Kristova krštenja, kada je Šimun „čuo“ poruku goluba, pa do križa Mrtvoga mora, tijekom tisuću dvjesto i šezdeset dana, dvaput svakoga dana, prinošena je jutarnja i večernja žrtva, osim posljednjega dana tih tisuću dvjesto i šezdeset dana, jer je toga dana večernja žrtva izmaknula svećeniku, a na križu je Krist umro kao dvije tisuće petsto i dvadeseta žrtva.

„Sve je strah i pomutnja. Svećenik se sprema zaklati žrtvu; ali nož mu ispada iz klonule ruke, i janje umiče. Tip je susreo antitip u smrti Božjega Sina. Velika je žrtva prinesena. Put u Svetinju nad svetinjama otvoren je. Nov i živ put pripravljen je za sve. Grešno, ožalošćeno čovječanstvo više ne treba čekati dolazak velikoga svećenika.“ Čeznja vjekova, 757.

„Stijena“ na kojoj će sagraditi svoju Crkvu jest kamen temeljac koji odbaciše graditelji; njezin je broj „dvije tisuće petsto dvadeset“. U jednom kratkom retku Krist se predstavlja kao Gospodar svega, a kada to čini, stoji i govori u recima trinaest do petnaest jedanaestoga poglavlja Daniela.

A i ja tebi kažem: ti si Petar i na toj stijeni sagradit ću Crkvu svoju, i vrata paklena neće je nadvladati. Matej 16,18.

Nastavit ćemo ovo proučavanje u sljedećem članku.

„Tajne stvari pripadaju Gospodinu, Bogu našem; a objavljene pripadaju nama i sinovima našim do vijeka.“ Ponovljeni zakon 29,29. Na koji je točno način Bog izvršio djelo stvaranja, On to nikada nije otkrio ljudima; ljudska znanost ne može dokučiti tajne Svevišnjega. Njegova stvaralačka sila jednako je nedokučiva kao i Njegovo postojanje.

“Bog je dopustio da se na svijet izlije bujica svjetla i u znanosti i u umjetnosti; ali kada se ljudi koji se nazivaju znanstvenima bave tim predmetima isključivo s ljudskog stajališta, zasigurno će doći do pogrešnih zaključaka. Može biti bezazleno nagađati izvan onoga što je Božja riječ otkrila, ako naše teorije ne proturječe činjenicama koje se nalaze u Svetome pismu; ali oni koji napuštaju Božju riječ i nastoje objasniti Njegova stvorena djela na temelju znanstvenih načela, plutaju bez karte i kompasa po nepoznatom oceanu. Najveći umovi, ako nisu vođeni Božjom riječju u svojim istraživanjima, postaju smeteni u svojim pokušajima da utvrde odnos između znanosti i objave. Budući da su Stvoritelj i Njegova djela toliko iznad njihova razumijevanja da ih nisu u stanju objasniti prirodnim zakonima, oni biblijsku povijest smatraju nepouzdanom. Oni koji sumnjaju u pouzdanost zapisa Staroga i Novoga zavjeta, bit će navedeni da pođu korak dalje i posumnjaju u Božje postojanje; a tada, izgubivši svoje sidro, ostaju prepušteni tome da se razbijaju o hridi nevjere.”

„Te su osobe izgubile jednostavnost vjere. Trebalo bi postojati postojano vjerovanje u božanski autoritet Božje svete Riječi. Biblija se ne smije prosuđivati prema ljudskim predodžbama o znanosti. Ljudsko je znanje nepouzdan vodič. Skeptici koji čitaju Bibliju radi

zanovijetanja mogu, zbog nesavršenog razumijevanja bilo znanosti bilo objave, tvrditi da nalaze proturječja među njima; ali, ispravno shvaćene, one su u savršenom skladu. Mojsije je pisao pod vodstvom Duha Božjega, i ispravna teorija geologije nikada neće iznositi otkrića koja se ne mogu uskladiti s njegovim izjavama. Svaka istina, bilo u prirodi bilo u objavi, dosljedna je sama sebi u svim svojim očitovanjima.“

„U Božjoj riječi postavljaju se mnoga pitanja na koja ni najučeniji znanstvenici nikada ne mogu odgovoriti. Pozornost se usmjerava na te predmete kako bi nam se pokazalo koliko toga ima, čak i među uobičajenim stvarima svakidašnjega života, što ograničeni umovi, uza svu svoju razvikanu mudrost, nikada ne mogu potpuno razumjeti.“

„Ipak ljudi od znanosti misle da mogu dokučiti mudrost Božju, ono što je On učinio ili može učiniti. Uvelike prevladava zamisao da je On ograničen vlastitim zakonima. Ljudi ili niječu ili zanemaruju Njegovo postojanje, ili misle da mogu sve objasniti, čak i djelovanje Njegova Duha na ljudsko srce; te više ne štiju Njegovo ime niti strahuju od Njegove sile. Ne vjeruju u nadnaravno, ne razumijevajući Božje zakone ni Njegovu beskonačnu moć da po njima izvrši svoju volju. Kako se izraz „zakoni prirode“ obično rabi, on obuhvaća ono što su ljudi mogli otkriti u vezi sa zakonima koji upravljaju fizičkim svijetom; ali kako je ograničeno njihovo znanje, a kako je golem prostor u kojemu Stvoritelj može djelovati u skladu sa svojim vlastitim zakonima, a ipak posve izvan shvaćanja konačnih bića!“

„Mnogi naučavaju da tvar posjeduje životnu silu — da su tvari dane određene osobine te je potom ostavljena da djeluje vlastitom unutarnjom energijom; i da se zbivanja u prirodi odvijaju u skladu s nepromjenjivim zakonima, u koje ni sam Bog ne može zadirati. To je lažna znanost i nije poduprta Božjom riječju. Priroda je službenica svojega Stvoritelja. Bog ne ukida svoje zakone niti djeluje protivno njima, nego ih neprestano koristi kao svoja sredstva. Priroda svjedoči o umu, o prisutnosti, o djelatnoj sili koja djeluje u njezinim zakonima i po njima. U prirodi neprestano djeluju Otac i Sin. Krist kaže: ‘Otac moj sve do sada radi, i ja radim.’ Ivan 5,17.“

„Leviti su u svojoj himni zabilježenoj kod Nehemije pjevali: ‘Ti si, samo si Ti, Gospod; Ti si stvorio nebesa, nebesa nad nebesima, sa svom vojskom njihovom, zemlju i sve što je na njoj, ... i Ti ih sve uzdržavaš.’ Nehemija 9,6. Što se tiče ovoga svijeta, Božje je djelo stvaranja dovršeno. Jer ‘djela su dovršena od postanka svijeta.’ Hebrejima 4,3. Ali se Njegova sila i dalje očituje u održavanju predmeta Njegova stvaranja. Nije zato što mehanizam koji je jednom pokrenut nastavlja djelovati vlastitom unutarnjom snagom to što puls kuca i dah slijedi dah; nego je svaki dah, svaki otkucaj srca, dokaz sveprožimajuće skrbi Onoga u kojemu ‘živimo, mičemo se i jesmo.’ Djela 17,28. Nije zbog neke urođene moći to što zemlja iz godine u godinu donosi svoje obilje i nastavlja svoje gibanje oko sunca. Ruka Božja vodi planete i drži ih na njihovu mjestu u njihovu urednom hodu kroz nebesa. On ‘izvodi vojsku njihovu na broj; zove ih sve po imenu; zbog veličine sile njegove i zato što je silan u moći, nijedno ne izostaje.’ Izaija 40,26. Njegovom silom raste raslinje, pojavljuje se lišće i cvjeta cvijeće. On ‘daje da raste trava po gorama’ (Psalam 147,8), i po Njemu doline postaju rodne. ‘Sve zvijeri šumske ... traže od Boga svoju hranu’, i svako živo biće, od najmanjega kukca pa do čovjeka, svakodnevno ovisi o Njegovoj providonosnoj skrbi. Prekrasnim riječima psalmista: ‘Sva ona

čekaju na Tebe.... Što im daješ, ona sabiru; otvaraš ruku svoju, site se dobra.' Psalam 104,20. 21. 27. 28. Njegova riječ upravlja počelima; On prekriva nebesa oblacima i pripravlja kišu zemlji. 'Daje snijeg kao vunu; inje prosipa kao pepeo.' Psalam 147,16. 'Kad pušta glas svoj, nastaje mnoštvo voda na nebesima, i podiže pare s krajeva zemlje; stvara munje s kišom i izvodi vjetar iz svojih riznica.' Jeremija 10,13.“

„Bog je temelj svega. Svaka istinska znanost u skladu je s Njegovim djelima; svako pravo obrazovanje vodi poslušnosti Njegovoj vladavini. Znanost otvara našem pogledu nova čudesa; uzdiže se u visine i istražuje nove dubine; ali iz svojih istraživanja ne donosi ništa što bi bilo u sukobu s božanskom objavom. Neznanje može nastojati poduprijeti lažna gledišta o Bogu pozivajući se na znanost, ali knjiga prirode i pisana Riječ obasjavaju jedna drugu. Tako smo vođeni da se klanjamo Stvoritelju i da imamo razumno pouzdanje u Njegovu riječ.” Patrijarsi i proroci, 113–115.